

scări

Foto: © by G115

Scară metalică perforată din fontă, în Queen Victoria Building. Arhitect George McRae, 1898. Sydney, Australia

text:
dr. arh.
Ana Maria
DABIJA

CUM SE FACE METALUL TRANSPARENT

Foto: © by saragoldsmith

Scară metalică în spirală, din fier forjat, în Sera Palmierilor din grădina botanică Kew Gardens. Arhitect Decimus Burton, 1844-1848. Londra, Anglia

Dincolo de sculptura în sine, scara este totuși o importantă parte constructivă a clădirii, fără de care casele noastre s-ar târî pe pământ. Din articolul precedent am văzut că există materiale „predispuse” la transparență și sculptură: sticla, metalul,

Foto: © by Charlene

Scară metalică în spirală, cu trepte perforate, în Capela Mănăstirii catolice Chijmes, 1904. Singapore

Foto: © by rpongsaj

Scară cu trepte din tablă perforată. Muzeul Institutului de Tehnologie Massachusetts. Cambridge, Massachusetts, SUA

Foto: © by yeevazup

Foto: © by emilio labrador

Scară metalică semicirculară cu trepte perforate, în turnul farului din Saint Augustine, Florida, SUA

Foto: © by Vance Alonzi

Scară metalică spiralată cu trepte perforate. Montevideo, Uruguay

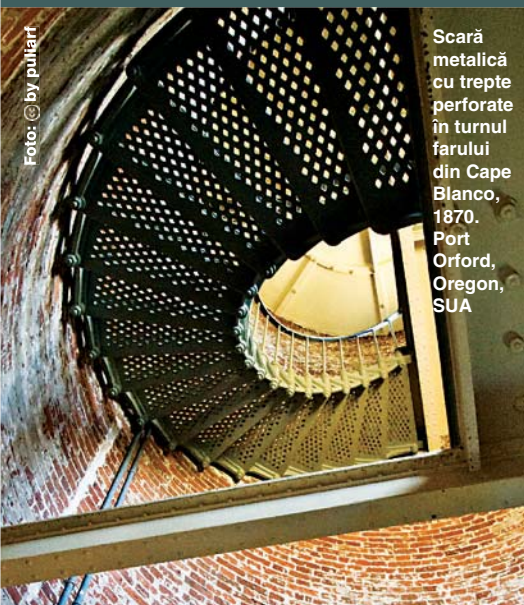

Foto: © by pulitart

Scară metalică cu trepte perforate în turnul farului din Cape Blanco, 1870. Port Orford, Oregon, SUA

lemnul (în anumite alcătuiuri). Nici unul dintre aceste materiale nu trimite către masiv și deci invitația către „plutire” aproape că vine de la sine. O ajutam și noi, nu-i vorbă, utilizând materiale transparente (trepte, balustrade) sau perforate (trepte, balustrade și chiar... vanguri). Dacă la sticlă efortul este - paradoxal - de micșorare, de temperare a transparenței, ca să nu ne ia cu frisoane mai ales la coborârea scării, la metal și lemn putem vorbi de niveluri de compactitate și nuanțe în expresia arhitecturală. În cazul lemnului, trepte perforate sau care dau impresia de perforații contribuie la imaginea de „transparență” sau „plutire”. Dacă la as-

ta se mai adaugă și oarece efecte de lumină... Chiar trepte masive - scânduri groase încastate în perete - într-un spațiu aerisit realizează aceeași imagine de eteric, diafan, plutitor... Metalul însă mai are ceva: grosimea mică a profilelor care constituie scara contribuie la imaginea de transparență. Treapta însăși poate fi perforată, specificul scărilor metalice inițiale fiind în principal utilitar și nicidecum estetic. O scară exterioară chiar ar trebui să aibă treptele perforate - realizate din grătare, din tablă expandată, din tablă groasă perforată - pentru a asigura, prin scurgerea rapidă a apei de pe suprafața lor, o mai mare siguranță a celor care o utilizează. Această cerință are și efect estetic, vizual, deoarece treptele nu se mai „citesc” ca prezențe masive ci... plutesc în atmosferă... Este adevărat că senzația de plutire se mai estompează, dat fiind

Foto: © by auburnae

Scară metalică cu trepte perforate în turnul farului Charlotte-Genesee, 1822. Charlotte, New York, SUA

Foto: © by dicitatracio

Foto: © by bentlate

Scară metalică în spirală, cu trepte perforate

că în cele mai multe cazuri scările acestea trebuie să ocupe loc puțin (scările metalice nefiind renumite pentru caracterul lor decorativ, ci tehnic/tehnologic), și atunci în imagine se suprapun pachetele de scări și nu treptele disparate. Nici lățimea acestor scări nu este prea mare, din aceleași considerente de economie de spațiu prezentate mai sus.

Totuși, oricum ne uităm la ele, scările metalice sunt poate singurele care pot fi, uneori, trecute cu vederea.

Sigur că mă refer la un caz foarte particular - dacă se poate spune asta - de scară pe care nu o observă decât utilizatorii ei, și aceștia

Scară metalică cu trepte perforate în turnul farului Yaquina Head, 1873. Oregon, SUA

Foto: © by kenaymate

ocazionali (aș spune că ar fi de dorit ca pe durata de viață a unei clădiri să nu existe nici un utilizator specific pentru aceste scări): mă refer la scările verticale pentru pompieri.

V-ați uitat cu atenție prin oraș pe la clădirile mai vechi (până prin anii '50-'60): o scară discretă cu „coș” (că nu se poate numi balus-

tradă platbanda fină care îmbracă partea liberă a scării verticale pentru a proteja pompierii împotriva căderii accidentale de pe scară), pe care o observi numai dacă... o

Foto: © by Caliper Studio

Scară metalică cu structură din grinzi cu zăbrele din oțel inox. Design Caliper Studio (Photo © Ty Cole). Living în apartament duplex, New York, SUA

Scară cu trepte și balustradă din tablă perforată

Foto: www.mb-tech.co.uk

Scară cu structură din oțel inoxid suspendată. Arhitecți Dean-Wolf Architects. Locuință în Manhattan, New York, SUA

cauți. Și nu ai acces la ea, deoarece treptele încep de la înălțimea de 1,65 m, iar „coșul” de la 5 m (considerându-se că este accesibilă numai pentru persoane antrenate, și că doar printr-un accident nefericit cineva s-ar dezechilibra pe scară și prezența coșului l-ar ajuta să se redrezeze și să se apuce de bare).

Asta scară plutitoare, nu glumă! E și la înălțime, și plutește pe lângă clădire.

Devenind însă puțin serioși (deși scara pompierilor e departe de a fi o problemă de neseriozitate), alte elemente care dau transparență scărilor metalice sunt... toate celelalte componente (iată că nu mi-a ieșit momentul de seriozitate): vangurile mult mai subțiri decât în cazul celorlalte materiale, balustradele metalice (atunci când nu sunt compacte), toate concură la realizarea unui ansamblu cu aspect de „ușor”.

Mai mult chiar, vangurile scării pot contribui la accentuarea imaginii de elansare (Atenție: nu am folosit niciodată termenul „fragil”; o scară metalică nu ar putea fi asociată vreodată cu fragilitatea! Una de lemn, da. Una de sticlă, cu atât mai mult).

Dincolo de elementele uzuale, există vanguri metalice expandate (adică din profile „I” care fie au fost decupate după un anume model, tăiate, apoi cele două jumătăți

Scară în spirală cu structură metalică și trepte din sticlă. Arhitect Eva Jiricna Architects, 2004. Magazinul Boodles, Londra, Anglia. (Foto: Richard Bryant, Arcaid)

au fost deplasate și apoi sudate astfel încât inima grinzii are goluri, fie chiar grinzile au fost pro-

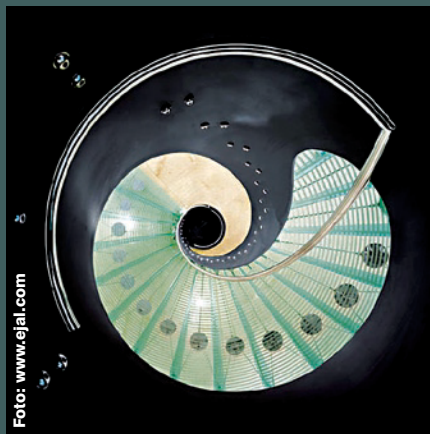

Scară metalică cu trepte în consolă pe grindă centrală. Arhitecți Fougerson Architecture, 2007. Locuință cu birou, San Francisco, California, SUA (Foto: Richard Barnes & Rien Van Rijnthoven)

Scară în spirală, cu structură metalică ușoară și trepte din sticlă. Arhitect Eva Jiricna Architects, 1992. Apartament duplex în Londra, Anglia. (Foto: Richard Bryant, Arcaid)

Scară în spirală, cu structură metalică și trepte din sticlă. Arhitect Eva Jiricna Architects. Hotel Josef, Praga, Cehia. (Foto: Ivan Nemeč)

Scară cu structură din oțel inox și trepte din sticlă

Scară circulară cu structură metalică sculpturală și trepte din sticlă. Arhitect Eva Jiricna Architects. Locuință în Belgravia, Londra, Anglia. (Foto: Richard Bryant, Arcaid)

Scară metalică în spirală din oțel inox

Scară cu trepte susținute de o grindă metalică cu rol și de balustradă. Arhitecți G. Correia și R. Ragazzi, 2008. Casa Em, Lousado, Portugalia. (Foto: Alberto Placido, Luis Ferreira Alves)

duce cu goluri, din punct de vedere structural nefiind necesar ca toată inima profilului „I” să fie plină), al căror aspect contribuie la imaginea generală de scară „ușoară”. Există de asemenea - și cât de spectaculoase sunt - scări cu vanguardii din grinzi cu zăbrele care îndeplinesc în același timp și funcțiunea de... balustradă: grinziile sunt suficient de mari încât treptele, montate la baza grinzii, permit utilizarea ei ca element de protecție împotriva căderii în gol, uneori cu completări de bare care să asigure că utilizatorul nu cade... printre zăbrele. Toate acestea însă au pornit de la categoria de scări tehnice, realizate cu ce era la îndemână, cu oțel obișnuit. Treptele din grătare reprezentau cea mai primitivă rezolvare a unor scări care nu erau verticale (acolo preocuparea privind

Scară suspendată pe structură metalică din bare de oțel. Arhitect Atelier Archiplein, renovare 2009. Casa Roche, Rochebaudin, Franța

Foto: © by Caliper Studio

Genetic Stair, scară metalică cu structură din grinzi cu zăbrele din oțel inox. Design, execuție și instalare Caliper Studio

Foto: © by Caliper Studio

Foto: © by Caliper Studio

Foto: © by Caliper Studio

Foto: © by Caliper Studio

Genetic Stair, scară metalică cu structură din grinzi cu zăbrele din oțel inox. Design, execuție și instalare Caliper Studio (Photo © Ty Cole, 2009)

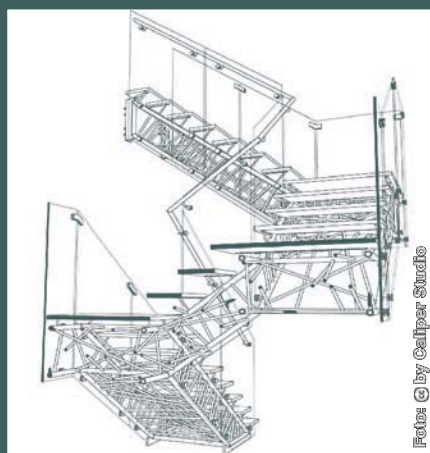

Foto: © by Caliper Studio

Genetic Stair, scară metalică cu structură din grinzi cu zăbrele din oțel inox. Design Caliper Studio, desen de Nicholas Desbiens

Genetic Stair, scară metalică cu structură din grinzi cu zăbrele din oțel inox. Design, execuție și instalare Caliper Studio

Foto: www.ejal.com

Scară în două rampe, cu trepte din sticlă susținute de tiranți metalici. Arhitect Eva Jiricna Architects, 2002. Sediul Amec, Londra, Anglia. (Foto: Richard Bryant, Arcaid)

Foto: www.ejal.com

Scară circulară cu trepte din sticlă, pe structură din grinzi metalice cu zăbrele și tiranți. Arhitect Eva Jiricna Architects, 1994. Apartament duplex în Londra, Anglia. (Foto: Richard Bryant, Arcaid)

scări

Foto: www.ejal.com

Foto: www.ejal.com

estetica e moartă definitiv: atât treapta, cât și vangul sau balustrada sunt realizate din același material, cu aceeași geometrie și dimensiune a profilului - oțel rotund sau lat).

Scările pe grinzi cu zăbrele sunt departe de a fi tehnice. Au eleganța dată pe de o parte de material - metalul este un material de construcție de o mare eleganță, speculată de-a lungul istoriei utilizării

Foto: www.ejal.com

Scară în spirală, cu trepte din sticlă și structură din tiranți metalici. Arhitect Eva Jiricna Architects, 1994. Magazinul de încălțăminte Joan & David, Londra, Anglia. (Foto: Katsuhisa Kida)

Foto: www.ejal.com

Scară cu trepte din sticlă susținute o structură metalică subțire, cu tiranți. Arhitect Eva Jiricna Architects, 2002. Apartament penthouse, Londra, Anglia. (Foto: Richard Bryant, Arcaid)

Foto: www.ejal.com

Scară în spirală, cu trepte din sticlă susținute de tiranți metalici. Arhitect Eva Jiricna Architects, 2008. Galerie de bijuterii, Muzeul Victoria & Albert, Londra, Anglia. (Foto: Katsuhisa Kida)

Foto: www.ejal.com

Scară într-o rampă, cu trepte din sticlă susținute de tiranți metalici. Arhitect Eva Jiricna Architects, 1989. Magazinul Joseph, Londra, Anglia. (Foto: Richard Bryant, Arcaid)

Foto: www.ejal.com

Foto: www.ejal.com

scări

Scară metalică cu tiranți. Centrul Cultural Atatürk, Istanbul, Turcia

Foto: © by dysturb

Scară într-o rampă, cu trepte din sticlă susținute de tiranți metalici. Arhitect Eva Jiricna Architects, 1991. Clubul de noapte Browns, Londra, Anglia. (Foto: Richard Bryant, Arcaid)

Foto: www.ejal.com

Foto: www.samcrawfordarchitects.com.au

Foto: www.samcrawfordarchitects.com.au

Scară cu trepte susținute de tiranți metalici. Arhitecți Sam Crawford Architects, 2009. Casa Newtown Terrace, Australia. (Foto: Brett Boardman)

sale atât în construcții civile, cât și industriale - și pe de altă parte de tipul și caracteristicile metalului utilizat: oțel inoxidabil, aluminiu.

În sfârșit, o altă categorie de elemente metalice ce asigură practic transparența și permit „citirea” spațiului fără a-l modifica substanțial, îl reprezintă tiranții metalici, care pot constitui în același timp și balustradă. Desimea lor asigură atât rigiditatea scării (susținând

treptele și legându-le unele de altele, pentru ca ele să lucreze împreună), cât și siguranța împotriva căderii în gol a utilizatorilor.

O scară susținută pe tiranți e o scară care nu mai are nevoie de alte elemente de structură, tiranții preluând greutatea treptelor și încărcările din exploatare ale scării (utilizatori, marfă etc.). Exemplele alăturate ilustrează încă o dată că o imagine face cât... o mie de cuvinte. ■

Scară cu trepte din sticlă, suspendată cu tiranți metalici. Arhitect Eva Jiricna Architects, 1999. Reconversia unui loft într-o clădire istorică, Praga, Cehia. (Foto: Richard Bryant, Arcaid)

Foto: www.ejal.com

Foto: www.ejal.com

Foto: www.ejal.com

Scări circulare cu trepte din sticlă și structură metalică (vang central și tiranți). Arhitect Eva Jiricna Architects, 2008. Magazinul de bijuterii Boodles, Londra, Anglia. (Foto: Richard Bryant, Arcaid)

Foto: www.ejal.com

Scară într-o rampă, cu trepte din sticlă susținute de tiranți metalici. Arhitect Eva Jiricna Architects, 1989. Magazinul Joseph, Londra, Anglia. (Foto: Peter Cook, View)